СВОБОДА SVOBODA



УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 65. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 19-го березня 1940. No. 65. Jersey City, N. J., Tuesday, March 19, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РІЧНІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ. — Цього понеділка головний уряд Українського Народного Союзу в повному складі розпочав у власнім домі при 81-83 Ґренд вул. свої річні наради. В нарадах беруть участь: М. Мурашко, гол. предсідник; Г. Герман і пані Марія Малевич, заступники предсідника; Д. Галичин, гол. рек. секретар; Р. Слободян, гол. фін. секретар-касієр; контрольна комісія: Д. Капітула, д-р А. Кібзей, О. Малицький, С. Куропась, Р. Смук; голові радні: Т. Шпікула, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запоточний, В. Дідик, І. Пігуляк, Юлія Баволяк, Степанія Палівода.

РУЗВЕЛТ ПРО МИР В ЕВРОПІ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт виголосив на радіо промову, що була передана на всі американські стації, а також на европейські, і в тій промові виложив основи, на яких може наступити справжнє замирення в Европі. Президент говорив, що від минулої війни Европа й інші часті світу знаходились усе під загрозою війни. Це не був справжній мир. Щоб наступив цей справжній мир, треба для того створити відповідне духове тло. Треба, щоб сильні народи не загрожували слабим; щоб дух братерства просяк усі народи, а не дух взаємної ненависти; щоби панувала суспільна свобода в нутрі народів, а також щоб дозволено було людям цілком свобідно визнавати свої релігії.

Ця промова викликала в европейських краях, зокрема в Англії і Франції, величезне враження. Згадані держави переконані, що промова Рузвелта звернена проти агресивних держав, зокрема Німеччини. Англійські ґазети принесли грубі заголовки про цю промову та подають, що саме ці основи є також основами, на яких усе стояла і стоїть Англія. Тепер в Англії переконані, що Рузвелт не вмішається до европейської мирової акції, яка малаб на ціли змусити аліянтів до уступок у користь Німеччини.

ПАРАДА В ДЕНЬ СВ. ПАТРИКА.

НЮ ЙОРК. — Минулої неділі американські ірляндці торжественно вшанували день св. Патрика, не звертаючи уваги на дуже погану погоду. По Пятій евені відбулась парада, влаштована дочками і синами св. Патрика, в якій взяли участь з 50 тисяч осіб. Парада закінчилася в катедрі св. Патрика на тій же евені в Ню Йорку.

БОМБА НА ҐРЕНД СЕНТРАЛ.

НЮ ЙОРК. — Серед пакунків, що їх залишили в пакунковім схову на Ґренд Сентрал подорожуючі, вибухла мала бомба і запалила інші пакунки, що лежали біля неї. Ця бомба дуже малої сили, зроблена якимсь аматором і, як кажуть знавці, вона не могла нікого вбити, навіть колиб хтось був біля неї. Всетаки поліція розпочала енергійні заходи біля викриття справника, щоб ствердити, чи часом це не саботаж.

КОРАБЕЛЬ НЕ ХОЧЕ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЧТИ.

НЮ ЙОРК. — Тому, що через американську почту англійські воєнні кораблі спиняють торговельні кораблі на морі і затягають їх до пристані в ціли розшуків, норвезький корабель „Берґенсфйорд" відмовився брати до Европи американську почту. Але тим він поламав міжнародню умову і власті не дали дозволу кораблеві на відїзд. Корабель стратив уже два дні в порті і досі не знати, що з ним буде. Правдоподібно англійські власті прибіщують якісь полекші і тоді корабель візьме почту.

РОЗКРИЛИ ШАЙКУ ВБИВНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Прокуратор Квінс Кавнті, О'Дваєр, заявив, що йому вдалося розкрити дуже небезпечну шайку професійних убивників. Вони за певною оплатою вбивали на замовлення кожного, кого їм указано. В той спосіб вони вбили щонайменше десять осіб, а можливо, що багато більше, казав О'Дваєр. До тої шайки звертались за „услугами" такі передові ґенґстери, як Луканія і Бухгальтер. Цю шайку зрадили два підрядні бандити, які діставали по $10, або $20 за те, що вони фактично стріляли людей, а їх „вищі" наставники забирали за те грубі суми. Коли арештовані довідалися, що „вищі риби" хочуть звалити на них вину, щоб рятувати свою шкіру, вони зрадили все.

ДАЛЬША СВАРКА ДОВКОЛА РОСЕЛА.

НЮ ЙОРК. — Довкола назначення Бертранда Росела професором Нюйорського університету далі ведеться гаряча дискусія, в якій одні домагаються його усунення, інші задержання. До тих, що хочуть його задержання, прилучилась „Ліберті Юніон" та сказала, що вчені повинні мати волю висказувати свої думки. Також кільканадцять публіцистів написали листа, щоб Росела задержати.

ЗА СВОБОДУ В „ЛІБЕРТІ ЮНІОН".

НЮ ЙОРК. — Кільканадцять професорів і письменників, серед них Теодор Драйзер, написали листа до Сивил Ліберті Юніон, щоб вона знов дозволила своїм передовим членам мати такі погляди, які вони хочуть, без огляду на те, чи це комуністичні, фашистівські і націстичні. Бо людям з вдмішними переконаннями, не дозволюючи бути в проводі, згадана Юнія фактично поповнює ту саму помилку, проти якої бореться.

КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА.

СЕЙНТ КЛЕРСВИЛ (Огайо). — Тут повстав вибух в одній копальні, внаслідок якого чотири майнери згинули на місці, а 71 присипано так, що втрачена надія на їх рятунок.

ГОЛОВНІ ЗАПОМОГОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЙШЛИ ДО ЗГОДИ В СПРАВІ ОДНОГО КОНҐРЕСУ

Екзекутиви У. Н. Союзу, У. Р. Союзу, Провидіння і Народньої Помочи, зібрані на нарадах в Ню Йорку 16. березня б. р., прийшли до порозуміння в справі Конґресу Американських Українців і рішили скликати його в травні 1940 р. при співпраці інших центральних українських організацій, які приймуть плятформу Конґресу. Про дальші конґресові приготування будуть подані на днях докладніші вісті.

ТРАГЕДІЯ З ДИТЯЧОЇ ДОПОМОГИ

Коли нюйорський інжинір Джозеф Невіл, вернувшись над ранком з праці, пішов спати, а його жінка пішла до церкви на богослуження з приводу цьвітної неділі, їх 3-літній синок Мартин взявся на спілку з півтора-річною сестрою Евелиною купати 3-місячну сестричку Марію.

Вони пробували поставити дитину до ванни, але не мали на це сили. Лишили її отже на долівці коло ванни й стали поливати водою. Дивилися при тому, щоб вода не була захолодна, щоб дитина не простудилася. Одначе не дивилися на те, щоб вода не була загаряча.

Крик немовляти розбудив батька. Як діти пояснили, в чому справа, батько забрав дитину до шпиталю, де лікарі ствердили небезпечне попарення, яке може коштувати дитину життя.

СМЕРТЬ ВІДОМОГО СВЯЩЕНИКА У ВИПАДКУ

Монсіньор Джан Кровлі, як „Падре Долини Смерти", широко звісний священик із Санта Роса, в Каліфорнії, їдучи в неділю скоро автом з одної церкви до другої, наїхав на трок і розбився на смерть. Він пробував виминути корову на дорозі.

ПРОВІНЦІЯ КВЕБЕК ПОЗИЧАЄ ГРОШІ

Один фінансовий синдикат у Монтреалі взяв на себе завдання продати за 40 міліонів нових бондів провінції Квебек. Рівночасно оповіщено, що уряд провінції вже продав місцевим банкам бондів за 25 міліонів долярів.

З НАГОДИ ПЕРЕСТУПНОГО РОКУ

Джан Цумбрунен, мировий суддя в Брреймері, Мізурі, оголосив: „З огляду на те, що цього року маємо переступний рік, а я вже двадцять літ займаю цей уряд, у цьому році я буду давати шлюби даром. Одинокий кошт 5 центів на почтовий значок".

12 ДЕРЖАВ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ НА ВИСТАВІ

Корпорація Світової Вистави в Ню Йорку має запевнення від 12 держав латинської Америки, що вони візьмуть участь у виставі. Корпорація задумує скористати з того, щоб злучити їх дні в одну спільну програму для звеличання мирних відносин між державами.

ЗАПЛАТИЛИ 81 ТИСЯЧУ ДОЛ. КАРИ ЗА ГОРІВКУ

За 1939 рік у Манітобі заплатили люди за незаконний виріб та продажу „самогонки" 21 тисячу й 560 долярів. А було таких проступків 1 тисяча й 18.

СМЕРТЬ СТУДЕНТА ЛЕТНИЦТВА

25-літній контрактор з Нюарку, Ню Джерзі, Флойд Шин, вилетів з братом Реймондом на лекцію в літанні. Літак перевернувся при підношенні з землі в мілину коло порту Нюарку й утопився. Випадок бачили Геролд Шин і Боді Вуріс, дістали човник, заткали діри в ньому своїми капелюхами й поплили рятувати летунів. Реймонда вирятували й відставили до шпиталю. Тіла Флойда не знайшли.

„ЖАДНИЙ НАУКИ"

Джордж Кембел, 16-літній студент вищої школи в Берліні, Меріленд, „позичив" собі в ночі літака з летовища Бишопвіл та задумав на ньому вчитися літати, послугуючися інструкціями про летництво, що їх знайшов у пущі вісяних круп.

На його щастя, чи нещастя, як він витягав літак із шопи, на дворі був такий вітер, що зараз літак перевернув. Сусідній фармер почув галас і на спілку зо своїм сином зловив „летуна" й віддав в руки поліції.

ВСЕ ДЛЯ ОБОРОНИ.

БУКАРЕШТ. — Хліборобська Румунія обмежує споживання мяса і запроваджує мясні картки. Узискані в той спосіб грошеві заощадження мають бути зужиті на оборону краю.

„НАСТУПАЮТЬ" НА ФІНЛЯНДІЮ.

СТОКГОЛЬМ. — Це так можна сказати тепер про Швецію, коли хто приглядається до безконечних кольон вантажних автомобілів, що везуть зо Швеції поживу для тих бідних фінів, що мусять покидати рідну землю через Совети, що тепер загарбують Карелію і ріжні міста. Все фінське населення з тих земель утікає, не бажаючи оставатись під совєтською владою. Американський кореспондент подає, що шведська „інвазія" виглядає цілком інакше від советської, що несла смерть і руїну.



У ВІЦІ МАШИНИ.

Щоби помогти військам копати бойові рови, французи вживають машин.

НОВА СПРОБА ЗАМИРЕННЯ ЕВРОПИ

РИМ. — Не улягає найменшому сумнівові, що американський підсекретар стейту Велес уже має у своїх руках ті умови, які ставлять воюючі, а на яких погодились би закінчити нову світову війну. Мусоліні вручив Велесові найновіші, чи там останні, домагання Німеччини, які привезено до Італії спеціальним висланцем. У звязку з тими мировими заходами відбудеться побачення Гітлера з Мусоліні ем на італійсько-німецькім пограниччі, в Бреннеро. Ужен сам поспіх, з яким наладжено оте побачення двох диктаторів, вказує, що тут іде про далекосяглі справи, себто в першу чергу про нові мирові пропозиції й про мирове посередництво Італії, а може й Злучених Держав. Очевидно, що й Ватикан відіграє тут велику ролю, хоч тих.

МИР МОЖЛИВИЙ.

РИМ. — Орґан маршала Бальба висказався про приїзд підсекретаря стейту в цей спосіб, що світова війна ще не прибрала рішучого виду та що супроти цього її ще можна легко закінчити. До цеї заяви, що виходить з таких кол, які добре знають, що в світі діється, привязують велику вагу.

ЯК ВІЙНА, ТО НА ЗАХОДІ.

БЕРЛІН. — Німеччина дає до пізнання, що коли тепер розібються мирові намагання, то зараз зачнеться справжня війна, але на західнім фронті. При тому підкреслюють, що вісь Рим-Берлін виступить іще сильніше як одна військова, політична й економічна цілість. Також підкреслюють дипльоматичні советсько-німецькі зиски через закінчення війни в Фінляндії, а впадок аліянтського престіжу через цю саму справу.

ПРО ТЕ, ЩО „ВАШИНГТОН ВМІШУЄТЬСЯ".

ЛОНДОН. — В Англії слідкують очевидно дуже пильно за тим, що діється у справі замирення аліянтів з Німеччиною. Та не добачують нічого доброго з цеї акції для аліянтів. Вважають, що те, що Злучені Держави „вмішалися" до акції замирення, може повести тільки до такого миру, який аліянтів не задоволить, бо тут іде, пишуть англійські ґазети, про забезпечення малих держав і духову та релігійну свободу.

ПАМЯТНИК ЛЕНІНА У ЛЬВОВІ.

ЛЬВІВ. — На знак закріплення советської влади на західньо-українських землях буде поставлений у короткому часі у Львові великий памятник Леніна. Таке розпорядила влада в Москві.

ГЛЬОНД ПРО РЕЛІГІЮ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ Й БІЛОРУСІ.

РИМ. — Польський кардинал Глґонд виготовив новий меморіял, у якому обговорює положення католицької церкви на землях, що належали перше до Польщі, а тепер є під Советами. Давніше стверджувано з польського боку, що під большевиками є щодо цього краще ніж у Німеччині. Та тепер подають, що Совети повели систематичну боротьбу з релігією і церквою. Головну увагу звертають на молодь, „доказуючи" їй подарунками у формі цукорків, що практичніше молотись до Сталіна ніж до Бога.

ДАЛІ БОМБАРДУЮТЬ МОРСЬКІ БАЗИ.

ЛОНДОН. — Німецький воєнний комунікат подає, що німецькі літаки, числом 14, бомбардували англійську морську базу в Скапа Флов і там ушкодили чотири воєнні кораблі. Англійське звідомлення це заперечує і каже, що був ушкоджений тільки один корабель. Значить одно є певне, що налет був, і то, як згідно стверджують, найбільший з усіх, які досі були, при чому згинула одна цивільна особа. Англійці твердять, що також зістрілено один німецький бомбовіз.

ВСЕ ГОТОВЕ ДО ОФЕНЗИВИ.

ПАРИЖ. — На західньому фронті вже чути весною. Погода добра. Військо нагромаджене. Укріплення відновлені. Значить, що можна зачинати офензиву. Але чи вона буде? Дехто сумнівається, бо аліянти думають таки виграти війну певнішим способом, себто виголоджуванням Німеччини. Економічна бльокада Німеччини — це для них найсильніша зброя. Та щоб таким способом виграти, на те треба довго ждати.

ІТАЛІЯ ЩОСЬ ЗАДУМУЄ В АФРИЦІ.

АНКАРА. — Чи часами Італія не причаїлася в теперішньому моменті й не жде хвилі, щоб виступити на ширшу арену з якоюсь несподіванкою, і то в Африці. Таке думають французи й англійці, коли приглядаються до того, як Італія нагромаджує в Африці щораз більше війська. А вже має в самій Лібії яких 200,000 молодих жовнірів, модерно вишколених і забезпечених. Пояснюють собі італійське воєнне поготівля тим, що Італія аґлодиться у відповідному моменті зо своїми мировими домаганнями.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЦВІТЕ, А ВЯНЕ

У продовж кількох місяців можна було вичитати в українських большевицьких ґазетах повно „відомостей" про „щастя", в якому зажило населення Західної України. Гордо вони заявляли, що вони одинокі подають широкі й правдиві відомості про нове, вільне й соняшне життя. Та, як знаємо, всі ті вісті обмежувались, як відомо, до довжезних промов ріжних „депутатів", у яких до нудоти повторювано одно й те саме: подяки Москві і „ясному сонічку", себто Сталінові, за „визволення". На тім і здебільша усе кінчилось. Але, можнаб сказати, що це були щойно перші, переходові часи. Тому, як уже влада влаштувалась, можнаб надіятись, більш позитивних радісних новин. Та большевики їх не подають. І не можуть подати, бо їх нема. А наш звязок із Західною Україною так, якби не існував. Як давні промови, якими витано Совети, так тепер і ті листи, що їх з трудом дехто одержує, всі — „на одно копито". Тільки десь не десь продеруться якісь змістовніші вісті. Та чим далі, тим тяжче їх діставати. Тому так тяжко подати справедливо наскрізь вірний образ того, що діється на західньо-українських землях. Але певним є те, що там, що далі, йде до гіршого. Бо хтоб що не доносив із Західної України, то таки стверджує, що вона виграбувана з товарів, що там торговельний застій, що міста без палива і поживи та що селянин замкнувся і нічого не збуває, бо за свою працю нічого набути не може.

Як є з українським життям? На те не так тяжко відповісти, коли зважимо, що тисячі української інтелігенції вивтікали, а з того, що осталось, багато опинилися в тюрмах, чи їх вислано в глиб Советів, на Сибір. Якби навіть не було правдою те, що приміщення „Просвіти" чи „Сокола" у Львові поперемінювано на тюрму, як подають найновіші вісті, то певно правдою є те, що діяльність тих інституцій припинено, як і припинено діяльність Рідної Школи чи читалень по селах. Українське громадянство не має властиво навіть своєї преси. Бо у Львові, де виходили три українські щоденники, виходить тепер якась мізерна „Вільна Україна", що передруковує те, що подають московські „Ізвєстія" чи „Правда".

Та тим, що про це згадуємо, не хочемо зменшувати ваги одної великої історичної події, а є нею те, що отсе зліквідовано на згаданих землях польське панування. Не хочемо й не припускаємо, щоб воно колинебудь вернулось. Але це наше становище в нічому не зміняє нашого відношення до московської влади в Україні. Ту владу з українською самостійницькою ідеєю ніяк погодити не можна. А той, хто приглядається хоч трохи обєктивно до того, що діється з українським життям у Західній Україні за советської влади, мусить тепер для рятування того життя стати по стороні тих, що йдуть розвалювати Совети. До такого висновку мусить прийти кожний, хто є за повне життя і повний розвій української нації, а не за її нидіння, або і її смерть, чи переміну в советську націю.

СОФІЯ РУСОВА

(Посмертний спомин).

Дня 5. лютого, після тяжкої недуги, навіки відійшла від земного життя Софія Федорівна Русова в чеській Празі.

Нема між українцями культурної людини, що не знала б імени Русової — педагога, громадської діячки, української патріотки. Свій життєвий шлях Софія Русова пройшла в невпинній праці, невсипущій для України, для українського народу.

Народилася С. Ф. Русова на Чернігівщині р. 1856, в шляхотській родині **Ліндфорсів**, що веде свій рід із **Швеції**. Тільки щасливий випадок міг привести молоду панну-шляхтянку до українського руху, до українського патріотизму. Бо що вязало Софію Ліндфорс з Україною? Тільки те, що вона народилася в Україні. Алеж багато англійців родяться і виростають в Індії, а проте вони до національного руху індів не прилучаються. З Софією Ліндфорс таке чудо сталося; вона почула себе українкою, хоч бачила, як тисячі потомків козацької старшини, нащадки гетьманів українських, робилися москалями, помагали Москві гнобити і поневолювати Україну.

Те, що привело Софію Ліндфорс - Русову до українства, було захоплення народолюбними, демократичними думками. Доростала вона до свідомого життя в той час, коли революційна партія „Народна Воля" оголосила була боротьбу на смерть царському урядові. Ця боротьба велася терором, замахами на царя та на представників царської влади — губернаторів, провідників жандармерії і т. д. Власне почин до терроризму дали революціонери - українці: Попко, Щербина, Дебогорій - Мокрієвич, Желябов, Кибальчич, Лизогуб і інші. Але були це в більшості українці національно несвідомі. Вони уявляли собі, що з упадком царської влади всі питання будуть самі собою розвязані, отже, мовляв, покищо не треба висувати таких справ наперед, котрі можуть розділити революціонерів російських та українських.

Інакше думали українські свідомі діячі, обєднані в організації, що звалася **„Стара Громада"**. Члени цієї групи ріжно ставилися до терроризму: одні піддержували терористичну боротьбу, другі були проти, але щодо справи національної — вони всі були заодно: домагатися від росіян, противників царської влади, виразних і ясних зобовязань і щодо України, її права на вільне національне життя.

Такі погляди впливали на жадну знання і науки душу молодої Софії Ліндфорс. Крім того вона бачила коло себе приклади, що ще більше впливають на людей, як слова. Голова „Старої Громади", Володимир Антонович, вихований, як поляко - француз, відвернувся від Польщі і заявив разим із групою своїх приятелів, що буде служити українському народові, між яким вирiс і якого добру вдачу полюбив.

Молодий учений економіст **Олександер Русов**, сам родом з Московщини, так приріс серцем і душею до України, що вступив до „Старої Громади" і працював для української культури. Доля судила, що Софія Ліндфорс та Олександер Русов побралися р. 1874 у Києві. Обоє вони були захоплені українською піснею, українською музикою і театром. Разом вони записували кобзарські думи „останнього могиканина" — українського кобзаря Остапа Вересая та музику торбаністів Відортів. У цій надзвичайній парі Русових горів невгасимий вогонь любови до України, вони невпинно працювали для української культури, заохочували інших, помагали морально і матеріяльно кожному доброму почнові. Подружжя Русових у темну ніч царської реакції відважилося на велике діло: з огляду на заборону друкувати повного Шевченкового „Кобзаря" в Росії Олександер і Софія Русови виїхали р. 1876 до Праги чеської і тут у друкарні Ґреґра **видали повний „Кобзар"**. Було це революційне діло, як на той час. Як високо ставила С. Русова громадські справи перед особистими, видно з того, що вона виїхала до Праги з Києва в такому стані, коли жінкам радять лікарі перебувати вдома: але Русова не на що не вважала, — і в Празі у неї народилася дитина.

За видання „Кобзаря" та за свою участь у громадсько-політичній роботі Русових переслідувала царська влада, були вони вислані за межі України, але ніщо не погасило в цім надзвичайнім подружжі відваги і запалу до дальшої боротьби і праці.

Своїх дітей Софія Русова виховала на українських патріотів, і це в той час, коли в Росії вживання української мови в інтелігентській родині вважалося за протидержавний учинок. Старший син Русових, Михайло, дістав від батька-матери хист до наукової діяльности, був з нього добрий географ, але також був Михайло Русов одним із основників Революційної Української Партії, першої політичної української партії на Наддніпрянщині (1900 р.). На жаль, тяжка недуга скосила талановитого молодого політичного діяча і вченого дослідника в розцвіті віку, 1909 рку.

В Києві С. Ф. Русова успішно працювала як **педаґоґ**, практично і теоретично. Коли від революції 1905 року трохи ослабли пута, яким було заковане українське слово, Русова з іншими українськими педагогами береться до видання українського місячника **„Світло"**. „Світло" зібрало коло себе вчителів-українців, готувало їх до того часу, коли політичні обставини дозволили в Україні російській завести українську школу. 1913 року українське вчительство виявило себе зорганізованою, активною силою на **Всеросійськім учительськім зїзді** в Петербурзі. На тім зїзді брала участь С. Русова і вона, разом з іншими українськими педагогами (Сп. Черкасенко, Вячеслав Прокопович і ін.), досягнула, що чужомовна („инородческая") секція зїзду ухвалила резолюції — домагатися рідної мови в школах для всіх народів царської Росії. Звичайно, це дало притоку царській владі до нових переслідувань С. Русової за „нельояльність" супроти Росії.

За світової війни 1914 року нові „бичі і скорпіони" посипалися на плечі многостраждальної України. Заборонено всі українські часописи, не дозволено друкувати книги українською мовою. Петербурзька Росія збиралася за одним заходом викоренити українську культуру. Але і в той час не склала своїх працьовитих рук Софія Русова, хоч 1915 року новий удар долі тяжко побив родину Русових: помер професор Олександер Русов, з яким так успішно і згідно працювала С. Русова чотири десятки літ свого з ним подружжя. Та ніщо не могло зломити життєвої енергії Софії Русової! Вона вірила в ліпші часи. Дійсно, 1917 року впала царська влада. Україна почала дихати вільніше. Русова бере участь у культурній роботі політичній і культурній. Пише книжки з ділянки шкільництва, пише в газетах, складає підручники для шкіл, бере участь у засіданнях першого парляменту України — **Центральної Ради**. Софія Русова переживала в Києві незабутні дні, коли проголошено Українську Народню Республику, перебула й навали ворогів, бої бомбардування української столиці, триюмфи українського війська і болючі поразки. Від осени 1918 року С. Русова перебувала **в Камянці**, як професорка педагогіки в українськім університеті.

В Києві перед тим вона мала лектуру французької мови в комерційній високій школі (інституті). В праці і боротьбі С. Русова все була на своїм місці. Прийшов тяжкий рік 1919, а ще тяжчий рік 1920. Камянець Подільський тоді захопили були поляки. Відразу вони звеліли перемалювати всі вивіски в місті на польське, тиснулися зо своєю „панською" мовою і до українських шкіл. Проти цього варварства піднесла голос С. Русова, як українська патріотка і педагог. В боротьбі фронтів, в огні повстань, серед большевицького терору загинуло дуже багато визначних українських діячів. 1919—20 рр. Доля була ласкава до С. Русової. Прикінці 1920 року вона була в Камянці, що знов попав під большевицьку владу. Була навіть на якійсь визначній посаді в повітовім відділі народньої освіти, але довго не могла видержати большевицького режіму. В 1921 році бачимо Русову у Львові, пізніше в Празі.

Від 1923 року С. Ф. Русову вибрано на **професорку педаґоґіки** Високого Педаґоґічного Інституту імени М. Драгоманова в Празі. Майже сімдесятьлітня Русова з молодечою енерґією працює, студіює, пише, промовляє, вчить.

„Я — камінна баба" — жартом казала С. Ф. Русова, коли молодші колеґи радили їй не надуживати своїх сил у таких уже склонних літах. С. Русова не могла спокійно дивитися на те, як діти українських еміґрантів у Чехії в чужому окруженні тратили рідну мову. Це її дуже боліло. З її почину утворено **український дитячий притулок**, що потім був перетворений у народню українську школу.

Ще в Україні Софія Русова була **піоніркою українського жіночого руху.** І за межами батьківщини вона піддержувала постійний звязок із українськими жіночими орґанізаціями на Західніх Землях і в цілому світі. За ганебної „пацифікації", яку вчинили польські дикуни над безборонною українською людністю 1930 року, Софія Русова піднесла свій голос протесту перед жіночими орґанізаціями Европи та Америки. Український протестаційний комітет у Празі вислав С. Русову, як свою делеґатку до Женеви, де Небіжка гідно заступала українські національні інтереси. Памятна всім участь С. Ф. Русової на **Українськім Жіночім Конгресі**, що відбувся з таким успіхом у Галичині 1935 року.

Не шукала Софія Русова ні зиску ні слави для себе; вона бралася за кожну роботу, яку вважала корисною для української нації. Вона глибоко вірила, що ще на власні очі побачить Вільну Україну. Та не судилося... Зо стоїчним спокоєм переносила Небіжка біду, недостачі і злидні вбогого життя на чужині. Ніколи не жалілася, не нарікала на свою долю, гордо переносила тяжкі удари, що сипалися на неї, як з рога обильности. 80-літня бабуся, не мавши грошей на трамвай або на автобус, ходила пішки кілька кільометрів до бібліотек у Празі, бо вона не могла жити без нових книг; мусила читати, хотіла далі працювати. Хотіла всім помогти, а особливо тим нашим найменшим — діткам українським, яких так сердечно і щиро любила. Незадовго перед смертю С. Ф. Русова схотіла відвідати народню школу, що міститься в Інтернаті української гімназії в Морджанах біля Праги. Далекий це шлях, бо від кватири Небіжки треба було їхати півтори години трамваєм та автобусом. 84-літня **„бабуся Руся"**, як звали її українські діти, доїхала до школи в холодний зимовий день; діти-сироти, зібралися коло неї, як ті курчатка, гомонять, лебедять, сміються, радіють, що бабуся їх відвідала. Була це остання візита „бабусі Русі" в українських дітей. Недуга скосила її тіло, серце поточене недостачами, працею і горем не видержало останнього болю.

9. лютого українське громадянство з жалем і сумом ховало велику українську громадянку. В салі празького крематорія високо на події лежала чорна домовина вкрита жовто-синім прапором, а навкруги вінки. Орґан загрaв похоронний марш композитора Миколи Лисенка. Плачуть-ридають, серце розривають жалібні акорди:

„Ой, умер батько наш,
Та й покинув нас:
Сиротою наша мати
Зосталась".

Священик Арсен Чернявський відслужив панахиду. Співав хор з участю вихованців української ґімназії з Модржан. Промови прощальні — щож вони можуть додати до величнього життя Покійної?

Тихо відчиняється брама, ледве помітно посувається домовина на вічний спочинок під спів українського національного гимну. Вибух полумя і горстка попелу лишилося від Людини, що жила, працювала, боролася, творила, раділа і сумувала

З Софією Русовою відійшла з українського життя постать, що в свому благословенному віці охопила цілу добу української історії від невинного українофільства, котре мріяло лише про українську літературу „для домашнього вжитку", аж до великанського розмаху, що позначився проголошенням державної незалежности 1918 року. Як добрий, працьовитий сіяч, могла гордо оглянутися Покійна при кінці життя на свою ниву: з маленьких брошурок „Про грім та блискавку", що видавала Русова в Петербурзі за царської цензури, вибухнув правдивий грім і заблищало на всю Україну так, що й сонні прокинулися і сліпі прозріли.

Тим піонірам, що не дали згаснути живій іскрі українського народнього життя в темну ніч царської влади в Росії, слава і вічна память нехай буде в роду в рід.

В. Літописець.

В. Підмогильний.

ПОВСТАНЦІ

ІДУТЬ.

Весняна вода добре таки пожувала гатку. Їздити через річку не можна було.

Дід Охван прийшов подивитись і був дуже невдоволений із рчки.

— Рябини путньої не впіймаєш, а й собі набундючилась...

Проте він гадав, що вода занесе з Дніпра чималеньких головнів, тим то треба було заздалегоди готувати ятері.

Прокіп Лісовий із сином Тарасом возили землю, щоб відбудувати гатку. Прокопові треба було возити зерно до млина, а спльондрована гатка стояла на перешкоді.

— Магайбі, — привитався дід Охван.

— Спасибі, — відповів Прокіп.

Дід постановив, що нема кращого місця на ятері, як проти Тимченкового городу, і поплентався додому.

Поки скидали з брички землю, Прокіп упрів так, що розстібнув комір сорочки. Він окинув оком гатку: не менше, як іще три брички доведеться привезти.

Прокіп устромив лопату в землю й трохи поправив шлиї на конях.

Тарас і собі перестав скидати й тихим поглядом гуляв по річці.

— Ґаву яку побачив, чи теж заморився? — спитав Прокіп.

— Ні, — відповів Тарас.

Він скинув декілька лопат і знову спитався.

— Тату, — сказав він, — я піду до батька Зайченка.

Після цього обидва ретельно працювали. Бричка спорожніла.

— Гей! — гукнув Прокіп, взявшись за віжки.

Коні сіпнули й радісно побігли, гадаючи, що вернуться зараз до стайні. На їхнє здивування, люди мислили інакше й залізом вуздечки звернули їх до могили, звідки брано землю. Прокіп із сином вернулись додому.

Коні вже не бігли: були певні, що знову доведеться звертати до могили. Але вони знову помилились.

* * *

В хаті борщ був на столі.

Мати розповідала, що в Павлихи врешті таки народився син, а в Панасенків здох кнурець.

Борщ знищили й мати відвихнулась до печи витягати інші страви.

Прокіп витер губи рушником і запитав Тараса:

— А як же мені самому господарити?

Тарас замислився, і напруження вузькими стьожками сповило його засмагліле обличчя.

— Ужеж обсіялись, а жати я повернуся, — впевнено сказав він.

Прокіп засміявся.

— Хіба що так, — скепкував він.

Мати вийшла з хати по солоні баклажани.

Прокопове обличчя враз стало тверде. Його не можна булоб урубати сокирою.

— Іди!

За цими словами щоки його звисли і зморшки нещадно порізали чоло. Він глибоко зідхнув, мов хотів набрати в легені на завше повітря й уже не дихати.

Прокіп хитнув головою.

— Коли?

— Завтра вночі.

Мати повернулася з червоними кулястими баклажанами.

* * *

Увечері Тарас, замішавши коням, вийшов у садок і схилився на тин. Вишня поклала йому на бриль білі пелюстки.

Біля крамниці Споживчого Тотариства бавилась дітвора. Вереск її лунав понад річкою.

Тарас підвів голову до неба. Вишня подарувала йому ще своєї краси.

* * *

Ввечері другого дня рушили. За селом Тарас із Остапом зупинились і чекали Марка Чмуля. Той мав право спізнюватись: у нього була кохана.

Тарас притулився до ночи й застиг. Тиша його скорила й стала йому замісць душі.

Остап заклав обійму в рушницю й клацнув. Він схвилювався. Тиша до нього не йшла, бо мав він маленьке серце.

— Знайшов час, — мимрив Остап про Марка.

Він витяг обійму й став ладнати в ній набої.

Тиша тимчасом стала Тарасові замісць очей.

— Міг би вчора попрощатися, — бубонів Остап.

Синьою плямою підплив Марко й засміявся.

— Шлик є, — похвалився він: — китиця срібна!

Вони взяли рушниці на плечі й посунули назустріч шляхові.

Раптом Тарас відчув, що тиша покинула його й подалася назад до степу.

— Нема, хтоб кохав, — похапцем заговорив він: нема й шлику... нема срібної китиці...

Його сум грізною марою повис над Остапом. Він міцно стиснув рукою рушницю й промовив:

— Мовчи, мовчи!

Маленький Андрійко наздогнав їх і влесливо забіг наперед.

— Тобі що? — здивувався Марко.

— З вами... — винувато відповів хлопчик.

Марко похмурився.

— Додому, — сурово сказав, — а то поясом.

Андрійко несміло зирнув на Тараса з Остапом. Ці мовчки кликали до себе тишу.

Тоді малий погірдливо струснув головою й миттю подався назад.

Остап глянув йому вслід і жахнувся степу: цей збільшувався й поширювався, як потопа.

— Село... — прошепотів він, показуючи рукою в той край, звідки вони йшли. Голос його захитався, як підрубане дерево.

Остап упустив рушницю, і сам упав обличчям до землі. Тільки — не почулося тремтіння його ридань, Тарас потонув у тиші.

Марко не зводив очей з того, на повні груди пив силу землі.

— Ех... — прошепотів він і здійняв шапку.

Та Остап ураз випростався й відійшов набік. Він нахилився до степу й гукнув:

— Я!...

Сам же зробився камяним.

Тільки кохання здолалоб його ворохнути.

Так він стояв, поки не скорився степ і не вклав в серце своєї безкрайности.

Вони знову пішли, лишаючи сліди на вогкій землі. Тепер їхні сліди червоніли перемогою.

Праворуч срібної криниці несподівано виринув Андрійко.

— Чи бачиш, пуцьвірінок, — з пошаною промовив Марко.

— Перестрінув таки, — додав Остап і лагідно забрязчав залізячкою на рушниці.

Тарас мовчав. Ніч віддавала йому своє прозоре тіло й зтиха дихала сумом. Степ подавав йому міць нерухомости та спокій потужности.

Вони йшли далі, обережно ступаючи по землі, немов лізли по драбині на небо.

ЖОВНІРИ СТЕРЕЖУТЬ ГРАНИЦЬ БРИТІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ.

ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1939

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Balance from Previous Year	**$4,075,929.52**	**$78,836.48**	**$236,320.75**	**$442,046.91**	**$425,247.32**	**$5,258,380.98**

Income from January 1, 1939 to December 31, 1939.

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Payments received from members during first 12 months of benefit protection of which all or a part is used for expense*	445,615.17				129,932.10	575,547.27
All other payments or premiums received from members*	11,522.87	23,138.48		30,604.89	16,519.00	81,785.24
Total Payments received	457,138.04	23,138.48		30,604.89	146,451.10	657,332.51
Membership fees actually received			5,784.62			5,784.62
Total received from members	457,138.04	23,138.48	5,784.62	30,604.89	146,451.10	663.117.13
Gross interest on mortgage loans less $71.91 accrued interest on mortgages acquired during the year	61,629.47	1,925.69	3,702.80	8,445.99	1,640.66	77,344.61
Gross interest on bonds $84,750.03, less $6,146.45 accrued interest on bonds acquired during the year	61,582.57	941.21	2,001.46	13,358.78	719.56	78,603.58
Gross interest on liens and loans on certificates of members	7,423.22		7.00	3.95		7,434.17
Gross interest on deposits in trust companies and banks	354.22	10.93		81.70	508.43	955.28
Gross interest from all other sources			151.12			151.12
Gross income from society's property, including $6,000.00 for society's occupancy of its own building	140,571.38	806.00	10,354.48	9,214.00		160,945.86
Total income from investments	271,560.86	3,683.83	16,216.86	31,104.42	2,868.65	325,434.62
Sale of lodge supplies					120.50	120.50
Acquisitions thru merger with Concord Soc'y			304.02			304.02
Dividends to Members unclaimed cancelled	22.70					22.70
Profit on Canadian Exchange					50.20	50.20
Grants returned to National Fund			615.33			615.33
Orphans Fund			5,930.45			5,930.45
Gross profit on sale or maturity of ledger assets, viz:						
(a) Real Estate	4,079.12					4,079.12
(b) Bonds	13,156.59	824.00		1,477.03	11.90	15,469.52
Total Income	**745,957.31**	**27,646.31**	**28,851.28**	**63,186.34**	**149,502.35**	**1,015.143.59**
Amounts carried forward	**$4,821,886.83**	**$106,482.79**	**$265,172.03**	**$505,233.25**	**574,749.67**	**$6,273,524.57**

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Amounts brought forward	**$4,821,886.83**	**$106,482.79**	**$265,172.03**	**$505,233.25**	**574,749.67**	**$6,273,524.57**

Disbursements from January 1, 1939 to December 31, 1939.

	Mortuary Fund	Disability Fund	Miscellaneous Trust Funds (Nat'l, Orph's, Concord	Juvenile Fund	Expense Fund	Totals
Death claims	173,622.35			5,719.00		179,341.35
Permanent disability claims		23,124.00				23,124.00
Dividends to members	49,381.32			2,020.50		51,401.82
Orphans Fund			19,002.42			19,002.42
National Fund			4,260.00			4,260.00
Transfer of equities to Adult Dept.				7,130.00		7,130.00
Net benefits paid	223.003.67	23,124.00	23,262.42	14,869.50		284,259.59
Surrender values	34,809.74			1,647.40		36,457.14
Total Benefits and payments made to members	257.813.41	23,124.00	23,262.42	16,516.90		320,716.73
Commissions and fees on payment by members				32.62	22,086.11	22,118.73
Compensation of managers and others not paid by commission for services in obtaining new benefit protection				5,236.00	15,729.11	20,965.11
Field supervision and traveling expenses					3,881.05	3,881.05
Grants to New Branches					275.00	275.00
Medical examiners' fees $200.00, Inspection of risk $4.898.50				17.00	5,081.50	5,098.50
Salaries of home office employees, No. 8				4,343.47	4,427.94	8,771.41
Salaries and all other compensation of officers, trustees and committees					9, 900.00	9,900.00
Traveling and other expenses of officers, trustees and committees					6,241.60	6,241.60
Premium paid on F. H. A. Mortgages	3,292.74					3,292.74
Insurance Department fees					476.45	476.45
Rent including $6,000.00 for society's occupancy of its own building					6,000.00	6,000.00
General office maintenance and expense				7.50	1,347.74	1,382.24
Advertising, printing and stationery				1,016.53	7,870.17	8,886.70
Postage, express, telegraph and telephone				325.00	2,000.88	2,325.88
Lodge supplies				339.66	1,592.44	1,932.10
Official publication				5,700.00	43,140.00	48,840.00
Expense of Supreme Lodge meeting					4,348.37	4,348.37
Legal expense in litigating claims			50.00	68.60	366.96	485.56
Other legal expenses	67.33				675.64	742.97
Furniture and fixtures					1,034.75	1,034.75
Taxes, repairs and other expenses on real estate	95,912.92	2,168.23	7,940.39	5,133.53		111,155.07
Actuarial, statistical and investment service				175.00	2,032.00	2,207.00
Bonds of Supreme Officers					506.25	506.25
Rent of Safe Vault, Robbery & Workmen's Ins.				9.86	203.99	213.85
Federal and State taxes on wages paid				173.39	553.03	726.42
Concord Fund			4,763.15			4,763.15
Maintenance of Printing Plant					1,145.59	1,145.59
Gross loss on sale or maturity of ledger assets, viz:						
(b) Bonds	4,435.03		6.00	1,236.21	6.00	5,683.24
Gross decrease, by adjustment, in book value of ledger assets, viz:						
(a) Real Estate	3,095.50	1,000.00	3,199.50	900.00	74,778.00	82,973.00
(b) Printing Plant and Book Inventory					1,801.92	1,801.92
(c) Stocks	227.00			9,738.00		9,965.00
Total Disbursements	**$ 364,843.93**	**$26,292.23**	**$ 39,221.46**	**$ 50,969.27**	**$217,529.49**	**$ 698,856.38**
Balance before transfer	**$4,457,042.90**	**$80,190.56**	**$225,950.57**	**$454,263.98**	**$357,220.18**	**$5,574,668.19**
Transfer to and from (net)	— 90.00		— 8,076.60		† 8,166.60	
Balance	**$4,456,952.90**	**$80,190.56**	**$217,873.97**	**$454,263.98**	**$365,386.78**	**$5,574,668.19**

SUMMARY OF TRANSFERS

Date of transfer	From the	To the	Amount
March 31, 1939	Orphans Fund	Administration Fund	$8,076.60—Section 47 of By-Laws
Dec. 31, 1939	Mortuary Fund	Contingent Fund	90.00—Section 47 of By-Laws

АМЕРИКА ПОТРЕБУЄ КАНАДІЙСЬКОГО НАСІННЯ

Доміняльний цереаліст, д-р Л. Г. Нюмен в Отаві, виявив 21 лютого, що дістав зо смуги озимої пшениці в Злучених Держав запити, чи не можнаб дістати насіння канадійської ярої пшениці.

SUPPLEMENTARY STATEMENT FOR THE YEAR 1939 OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

(Showing detail of Juvenile Fund, Column 4, Pages 2 and 3, of the Financial Statement)

Item No.		Mortuary Fund	Expense Fund	TOTAL
	I—Balance from Previous Year	**$ 338,595.97**	**$ 103,450.94**	**$ 442,046.91**
	II—Income			
12	Total received from members	21,552.26	9,052.63	30,604.89
16	Gross interest on mortgage loans,	6,465.95	1,980.04	8,445.99
18	Gross interest on bonds, less $416.31 acc. int.	12,405.48	953.30	13,358.78
19	Gross interest on loans on certificates	3,95		3.95
20	Gross interest on deposits in banks	42.73	38.97	81.70
22	Gross income from Society's property	7,499.63	1,714.37	9,214.00
26	Total income from investment	26,417.74	4,686.68	31,104.42
37	Gross profit on sale of bonds	1,420.47	56.56	1.477.03
39	**Total Income**	**$ 49,390.47**	**$ 13,795.87**	**$ 63,186.34**
40	**Amount carried forward**	**$ 387,986.44**	**$ 117,246.81**	**$ 505,233.25**
	III—Disbursements			
1a	Death Claims	$ 5,719.00	$	$ 5,719.00
5a	Dividends to members	1,255.44	765.06	2,020.50
8	Transfer of equities to Adult Department	7,130.00		7,130.00
11	Net benefits paid	$ 14,104.44	$ 765.06	$ 14,869.50
12	Surrender values	1,647.40		1,647.40
14	Total benefits paid to members	$ **15,751.84**	$ **765.06**	$ **16,516.90**
17	Commissions and fees on payments by members		32.62	32.62
18	Compensation of managers and others, etc		5,236.00	5,236.00
21	Medical examiners' fees		17.00	17.00
24	Salaries of home office employees		4,343.47	4,343.47
28	General office maintenance and expenses		7.50	7.50
29	Advertising, printing and stationery		1,016.53	1,016.53
30	Postage, express, etc		325.00	325.00
31	Lodge supplies		339.66	339.66
32	Official publication		5,700.00	5,700.00
35	Legal expenses in litigating claims		68.60	68.60
37	Taxes, repairs and expenses on real estate	4,193.98	939.55	5,133.53
39	Actuarial, statistical and investment service		175.00	175.00
41	Workmen's compensation insurance		9.86	9.86
42	Federal and State taxes on wages paid		173.39	173.39
46b	Gross loss on sale of bonds	1,233.81	2.40	1,236.21
47a	Depreciation of real estate	900.00		900.00
47c	Gross decrease by adjustment in book value of stock	9,738.00		9,738.00
48	**Total Disbursements**	**$ 31,817.63**	**$ 19,151.64**	**$ 50,969.27**
51	**Balance**	**$ 356,168.81**	**$ 98,095.17**	**$ 454,263.98**

DISTRIBUTION OF ASSETS AND LIABILITIES

(in Juvenile Fund, Column 4, Page 5 showing the Mortuary and Expense Funds)

		Mortuary Fund	Expense Fund	TOTAL
(a)	Total Ledger Assets per "Balance"	$ 356,168.81	$ 98,095.17	$ 454,263.98
(b)	Add total interest and rents due and accrued	2,287.09	1,142.76	3,429.85
(c)	Add all other non-ledger assets	119.52	66.07	185.59
(d)	Gross Assets	**$ 358,575.42**	**$ 99,304.00**	**$ 457,879.42**
(e)	Deduct Assets, not admitted	7,586.22	2,743.14	10,329.36
(f)	Total Admitted Assets	**$ 350,989.20**	**$ 96,560.86**	**$ 447,550.06**
(g)	Total unpaid claims and other liabilities	2,651.34	923.33	3,574.67
(h)	Reserves	53,848.00		53,848.00
(j)	Total liabilities and reserves	**$ 56,499.34**	**$ 923.33**	**$ 57,422.67**
(k)	Unassigned funds	294,489.86	95,637.53	[illegible]
(l)	Total to balance	**$ 350,989.20**	**$ 96,560.86**	**$ 447,550.06**

LEDGER ASSETS

Book value of Real Estate	$1,110.702.51	$
Mortgage Loans on Real Estate, first liens, $1,539,064.60; other than first liens, $1,175.00	1,540,239.60	
Liens, loans or other credits on certificates of members	580,429.13	
Book value of Bonds, $1,608,929.69; Stocks $3,320.00	1,612,249.69	
Deposits in trust companies and banks not on interest $674,034.19; on interest $37,020.20	711,054.99	
Notes Receivable on Printing Plant and Machinery	3,775.00	
Printing Plant, equipment and book inventory	16,217.27	
Total Ledger Assets		**5,574,668.19**

NON-LEDGER ASSETS

Interest due, $1,603.41 and accrued, $11,565.37 on Mortgages	$ 13,168.78	$
Interest due, $11,424.16 and accrued, $8,126.54 on Loans to Certificate Holders	19,550.70	
Interest accrued on Bonds not in default	17,700.76	
Interest accrued on Deposits in Banks	667.88	
Rents and interest accrued	1,678.75	
Total interest and rents due and accrued		**52,766.87**
Amortized or investment value of bonds over book value		22,13
Payments actually collected by subordinate Lodges and not yet turned over to Supreme Lodge		2,457.69
Gross Assets		**$5,629.914.88**

DEDUCT ASSETS NOT ADMITTED

Deposits in suspended banks, less $10,339.16 estimated amount recoverable	$ 10,339.15	$
Book value of bonds over amortized or investment value	25,583.55	
Book value of stocks over market value	996.00	
Interest due and accrued on mortgage loans in default	1,182.25	
Book value of mortgage loan other than first lien	1,175.00	
Liens, loans or other credits in excess of net value of individual certificates	28,708.69	
Notes Receivable on Printing Plant and Machinery	3,775.00	
Printing Plant Equipment and Book Inventory	16,217.27	87,976.91
Total Admitted Assets		**$5,541,937.97**

LIABILITIES, RESERVES AND UNASSIGNED FUNDS.

Death benefits due and unpaid	$	$ 4,585.00
Salaries, rents, expenses, commissions, etc., due or accrued	8,530.27	
Estimated amount due or accrued for taxes	7,605.02	
Reserve for Dividends to Members	57,500.00	
Advance payment or premiums	12,983.86	
Unearned interest and rent paid in advance	2,463.28	
Orphans Fund (In trust for beneficiaries under age)	174,770.21	
National Fund (not for insurance purposes)	5,710.71	
Concord Fund (in trust for members of former Concord Societies)	35,193.09	
Total Unpaid Claims and Other Current Liabilities		**$ 309,341.44**
Reserve for protection of certificates (adult) (N.F.C. 4% and American Experience 3½%)	2,908,674.00	
Reserve for protection of Juvenile Certificates (Standard Industrial 3½%)	53,848.00	2,962,522.00
Special and Contingency reserves		60,000.00
Total Liabilities		**$3,331,863.44**
Unassigned Funds		2,210,074.53
Total to Balance with Admitted Assets		**$5,541,937.97**

EXHIBIT OF CERTIFICATES

	Number	Amount
Benefit certificates in force December 31, 1938	33,655	$23,466,438.70
Benefit certificates written during the year	5,300	2,953,156.49
Benefit certificates revived during the year	2,382	1.436,478.94
Totals	41,337	$27,856,074.13
Deduct terminated, decreased or transferred during the year	5,095	3,062,312.03
Total benefit certificates in force Dec. 31, 1939	36,242	$24,793,762.10
Benefit certificates terminated by death reported during 1939	225	177,103.87
Benefit certificates terminated by lapse reported during 1939	4,870	2,885,208.16

EXHIBIT OF DEATH CLAIMS

	TOTAL CLAIMS	
	Number	Amount
Claims unpaid December 31, 1938	11	$ 7,748.33
Claims reported during the year	225	177,103.87
Totals	236	$184,852.20
Claims paid during the year	227	179,341.35
Balance	9	$ 5,510.85
Saved by compromising or scaling down claims during 1939		925.00
Claims unpaid December 31, 1939	9	$ 4,585.85

EXHIBIT OF PERMANENT DISABILITY CLAIMS

	TOTAL CLAIMS	
	Number	Amount
Claims reported during the year 1939	686	$23,124.00
Totals	686	$23,124.00
Claims paid during the year 1939	686	$23,124.00

VALUATION EXHIBIT AS OF DECEMBER 31, 1939

Mortuary Funds only

	ADULT	JUVENILE	COMBINED
Total Admitted Assets	**$4,454,327.84**	**$350,989.20**	**$4,805,317.04**
Reserve for Life Certificates	$2,908,674.00	$ 53,848.00	$2,962,522.00
Claims and Accrued Liabilities	79,535.47	2,651.34	82,186.81
Reserve for Contingencies	60,000.00	——	60,000.00
Total Liabilities	**$3,048,209.47**	**$ 56,499.34**	**$3,104,708.81**
Margin of Safety to Certificate holders	1,406,118.37	294,489.86	1,700,608.23
Totals	**$4,454,327.84**	**$350,989.20**	**$4,805,317.04**
The ratio of admitted assets to total liabilities at December 31, 1939 was	146.1%	621.2%	154.8%
The ratio of actual death losses to the expected deaths according to the mortality tables for the year 1939 was	65.3%	34.0%	63.5%
The rate of interest earned on all benefit funds during the year 1939 was	4.4%	6.6%	4.5%

(Signed) LEE J. WOLFFE, Actuary.

NICHOLAS MURASZKO, Supreme President
DMYTRO HALYCHYN, Sup. Rec. Secretary
ROMAN SLOBODIAN, Sup. Fin. Sec.-Treasurer

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Концерт Ольги Басарабової.

Дня 10 лютого ц. р. відбувся заходом місцевого Союзу Українок концерт в честь Ольги Басараб. В годині 7-мій о. Турула відправив панахиду, при співучасті всіх члениць і інших парохіян, також при співі хору під управою місцевого дяковчителя, п. М. Білинського. Члениці Союзу Українок, а також інших організацій, братства, сестрицтва, взяли організовану участь у тій панахиді, враз з організаційними прапорами. Дві маленькі школярки, Марія Сокільська й Анна Гунька, зложили вінець на домовину. По панахиді приявні громадяни удались до парохіяльної салі, де в год. 8-мій відбувся величавий концерт.

Концертову програму розпочала предсідниця 6-го відділу С.У., пані А. Мазурик. На її поклик приявні повстанням з місць віддали поклін бл. п. Ользі Басарабовій. Далі предсідниця виголосила вступне слово, в якім розказала про ціль свята, про життя покійної Ольги Басараб і її геройську смерть у польській тюрмі з рук катів. Далі бесідниця згадала про організацію Союзу Українок та про її громадську роботу в Америці і на рідних землях.

В дальшій програмі виступив жіночий хор Союзу Українок під управою п. Білинського і відспівав гимн Союзу Українок. Низку українських пісень відспівала членка С. У., пані Катерина Силян, а панна Катерина Гунька відспівала „Ой, Дніпре, мій Дніпре".

Головну промову виголосив наш місцевий парох, о. Турула. Він представив приявним обширніше життя Ольги Басараб та її смерть, і поставив її як зразок для інших українських жінок, щоб і вони бодай частинно вміли з таким героїзмом працювати для своєї нації, як це вміла Басарабова. Далі виступив парохіяльний хор і відспівав кілька народніх пісень. Деклямації виголосили маленькі учениці парохіяльної школи — Олеся Гунька й Ольга Корольчук. Низку пісень відспівала наша добре відома співачка-солістка, пані Катерина Гнатків, при піяновім супроводі панни Славки Гнатків. Пані Ґерула з чуттям віддеклямувала поему в честь 16 роковим смерти О. Басарб, а учениця парохіяльної школи, панна Анна Фільчук, гарно відіграла на гармонії низку пісень. Катерина Дорофей на піяні, а панна Ольга Дорофей на скрипці, виконали кілька пісень. Всі точки були виконані дуже добре і публика нагороджувала їх рясними оплесками. На кінець іще виступив хор з вязанкою пісень, яку закінчив гимном „Ще не вмерла Україна". Предсідниця, пані Мазурик, подякувала приявним за участь, а виконавцям програми за труд.

ЗА УРЯД:
Анна Мазурик, предсідниця; **Софія Гунька**, секр.; **Вікторія Стахів**, касієрка.

КАНАДА МАЄ 90 ТИСЯЧ ВІЙСЬКА

Департамент оборони з Отави повідомив 19 лютого, що Канада має під цю пору 90 тисяч люда при чинній військовій службі. Це число включає вояків, матрозів і летунів.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПОЛЬЩА НА ВИСТАВІ.

Польський генеральний комісар для Світової Виставн в Ню Йорку заповідає, що польський павільон на цій виставі буде далі відкритий.

Каже при тому, що до експонатів павільону будуть додані світлини, що представляють знищення Польщі підчас німецької війни. Світлини будуть представляти історичні будинки й інші памятки.

Чи не було би там місце для виставлення світлин з польських пацифікацій українців? З такими світлинами образ трактування національностей у цій частині світу був би багато повніший.

ЩО ВИ ДУМАЄТЕ?

Малощо не кожного чужинця в Америці питають тепер: „А що ви думаєте про російсько-фінський мир?"

Питалися шведського князя Бертіля, сина наслідника шведського престола, і цей сказав: „Якийнебудь мир кращий, ніж війна".

Наші люди кажуть краще: „Ліпші вдома горох-капуста, ніж на війні курка тлуста".

НОВІ БОМБИ.

Перед військовим комітетом конґресового сенату відбулося переслухання в справі повітряних бомб, і на ньому Лестер Барлов, спеціяліст для цих справ, оповідає, що німці правдоподібно мають такі повітряні бомби й можуть їх уживати на весні.

Свідок зізнав, що вживання цих повітряних бомб німці вже випробували підчас громадянської війни в Еспанії.

На чужій бороді вчилися голити.

РЕВОЛЬВЕРОВІ ВИСТРІЛИ В ЛОНДОНІ

На одному відчиті в Лондоні індійський заговірник застрілив на місці Майкела О'Двайєра бувшого віцеґубернатора Панджабу, англійської посілости в Азії. Три інші визначні англійські урядовці були теж ранені напасником.

Як газети догадуються, вбивство є пізним відгуком колись широко звісної масакри індійців в Амріцарі в 1919. році.

Не так це давно Лондон був сценою терористичних актів ірляндців.

Як видно, імперія несе не лиш одні користі.

ПІД БОКОМ АМЕРИКИ.

Мексиканський ґенерал Альмасан виставив свою кандидатуру на уряд президента Мексика й кандидує на демократичну платформу.

Каже, що в Мексику тепер роблять спроби з одного боку завести диктатуру комуністичну, а з другого боку — фашистівську.

У котрому демократичному краю цього не пробують? Цеж саме і є признакою демократичної країни, що такі спроби роблять. Якби їх не вільно робити, то не було би демократії.

РОЗЧАРОВАНІ.

Кажуть фіни, що вони піддалися не зо своєї вини. Цими словами вони натякують на те, що аліянти не дали їм помочи.

Не мали ці фіни щастя з аліянтами, але й не мали члени „народнього уряду Фінляндії" щастя з большевицьким урядом у Москві; роблячи угоду з фінами, Москва забула на цей уряд, в імені котрого Росія вела війну проти Фінляндії.

І одним і другим обіцювали допомогу, як довго їм треба було обіцювати. Дивилися (розумно, чи не розумно) лише за своїми інтересами.

ОПЛАТИЛОСЯ?

Багато американських газет пишуть про російсько-фінський мир у цей спосіб, що ставлять з одного боку приходи, з другого боку розходи, віднимають меншу суму від більшої й показують, чи був зиск, чи втрата.

Зовсім так, як книговод складає біланс бизнесу.

Купецький народ.

РОСІЙСЬКИЙ БІЛЯНС.

Щоби представити російський біланс з миру, „Таймс", наприклад, перечисляє в приходах: територіяльні здобутки, мир на фронті, вплив на Балтику, забезпечення Ленінграду, вільнішу руку на Балкані і т. і.

На стороні розходів начисляє: втрату багатьох тисяч людей, руїну комуністичних партій по всьому світі, відтручення приятелів, очорнення свого імени в міжнародних справах, розкриття нездарности червоної армії.

„Таймс" не каже, котра сторона більша, бо, звісно, такі речі, як приязнь, добру волю, не можна так докладно зміряти, як вартість маєтку. Всетаки він питається: Чи варті були російські зарібки стільки, скільки її втратили? Відповідь можна вгадати.

НІМЕЦЬКИЙ БІЛЯНС.

„Для Німеччини приходи виглядають найбільші з усіх держав" — каже „Таймс".

Одначе цей біланс „Таймс" закінчує словами: „Німеччина ніколи не переживе своєї спілки з Росією, хоч як сильно вона старається. Ще довгий час, скільки разів воля буде жити в серцях людей, сором і нечесть російської авантури з Фінляндії буде відбиватися на спільнику Росії".

Це все бути може, одначе по німцях цього сорому якось не видно. Здається, що німці годяться з тим римським цісарем, що завів податки від виходків, а як приятель дотинав йому, що він не соромиться збирати податки від... виходків, цісар сказав: „Гроші не смердять".

„АЙРИСЬКІ КОНЦЕРТИ" ДОБРІ, АЛЕ НЕ РАНО

На домагання мешканців одного дому в Бруклині поліція арештувала в цвітну неділю в 9. горинї рано двох айришів за те, що вони грали на катеринці. У поліційному суді їх обвинувачено за заколочування спокою сплячих людей. Вони виправдувалися тим, що грали ірляндські пісні. Їх пущено без кари з самою лише научкою, що навіть у неділю не вільно людей будити навіть ірляндськими піснями.

ЗВІЛЬНИЛИ ЧЕРЕЗ БЕЗПРАВНЕ ПІДСЛУХАННЯ

Вісім осіб, засуджених чотири роки тому на довшу вязницю за ведення безправної горальні, звільнив із вязниці федеральний суд у Трентоні, Ню Джерзі, на тій основі, що докази проти них добуто через підслухування телефонічних розмов, яке недавно тому найвищий суд признав безправним.

ЖАЛУЄ ЗА БІЙКОЮ

Засуджуючи кількох хлопців за провини на вязницю, Фрімент Івенс, суддя окружного суду в Бентон Гарбор, Мішиґен, заявився за старий спосіб кари, себто за тілесну кару.

„Старий спосіб був кращий", говорив суддя; „взяти хлопця до дривітні й дати ремінь комусь, що вміє ним махати з люттю".



ГІТЛЕР І ГЕРІНҐ НА ПОДВІРЮ ВІЙСЬКОВОГО МУЗЕЮ В БЕРЛІНІ. (Радіова світлина).

КОШТ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КАНАДИ

Кошт репрезентації Канади поза її границями дійшов у минулім фінансовим році до 437,666 долярів. Репрезентація в Лондоні коштувала 149,325 долярів, у Вашинґтоні 100,409 долярів, у Парижі 73,108 долярів, у Токіо 51,856 долярів, У Женеві (Ліґа Націй) 29,995 долярів, у Брісселі 17,989 долярів, у Гадзі 14,981 долярів.

Комішенер Канади в Лондоні, Вінсент Мессі, дістав $12,000 платні, а $27,999 на видатки. Посли в Голяндії, Бельгії та Франції діставали по $8,000 річної платні, заступник посла у Вашинґтоні, Юм Ронґ, що тепер перенесений до Женеви, брав $6,400 річно.

ЗАРОБИВ НА ШЛЮБІ З ҐРАФИНЕЮ

Коли 22-літня ґрафиня Ételтруд фон Констенца призналася в лондонському суді 17 лютого, що вона взяла шлюб з одним англійцем на те тільки, щоб вона могла послуговуватися його іменем, її інтерновано як особу з ворожої держави. П. Дж. Вартон сказав, що молода ґрафиня заплатила йому 125 долярів за те, щоб він номінально взяв з нею шлюб. Вартон згодився на такий „бизнес", хоч і був уже жонатий. Коли виявилося, як справа дійсно мається, суд увільнив Вартона зпід закиду двоженства.

— То ти цілком не журишся тим, що ти мені винен десять долярів?

— Певно, що ні! Бо ніби по-що маємо оба журитися?

ТАРЗАН І ВОҐНІ ТОРУ

(117)



Зо скаженою злістю кинувся Рутанґ на Перія і, вхопивши його руками за горло, почав з цілої сили душити. Пері вспів лише раз крикнути. Тепер він душився, не маючи спромоги видати з себе голосу. Але короткий крик звернув на нього увагу Тарзана. Тарзан, побачивши, що діється, видав зо себе крик перестороги.



Далі він кинувся на поміч Перієві. Та щоб дістатись до Перія, він мусів за собою потягнути кількох інших невільників, між ними Калюка. Бо всі вони були разом сковані ланцюхами. Приско чивши до Рутанґа, Тарзан вхопив його ззаду рукою і обняв гарненько за шию. Та так, що торцеві аж відбилось у грудях.



Мов сталева пружина затискалась рука Тарзана на шиї Рутанґа. Очі його вибалушились, обличчя набігло кровю, а далі поплила з уст слина і показався язик. Водночас його власні руки, що немов приссались до шиї Перія, почали ступнево звільнювати, даючи Перієві можність віддихнути. Поволі Рутанґ приклякнув.



Далі він зовсім випустив Перія і почав руками відривати руки Тарзана. Цю боротьбу побачив син Рутанґа, Вандор, та прибіг батькові на поміч. Він теж мав лють на Тарзана і Перія за минулі нещастя, а тепер, побачивши, що батько в небезпеці, він дістав ще більшої люти розправитися раз на все з тими чужинцями.